

Julkisalan koulutettujen
neuvottelujärjestö

KUNTASEKTORIN
LUOTTAMUSMIESVAALIEN
VAALIOHJE 2022 -

JUKOn vaaliohjetyöryhmän esitys 18.11.2021

Hyväksytty JUKOn kunnan neuvottelukunnassa 29.11.2021

Sisällys

1. JOHDANTO	1
2. LUOTTAMUSMIEHEN TOIMIKAUSI	1
2.1 Poikkeuksellinen toimikausi.....	1
3. JUKON KUNTASEKTORIN LUOTTAMUSMIEHET	1
3.1 Pääluottamusmies-/luottamusmiesehdokkaan kelpoisuus	1
3.2 Jukolaisten luottamusmiesten lukumäärä.....	2
3.3 Pääluottamusmies.....	3
3.4 Luottamusmies	4
3.5 Yhteiset pääluottamusmiehet ja luottamusmiehet	4
3.6 Varapääluottamusmies ja varaluottamusmies	5
4. KESKEISIÄ ASIOITA ÄÄNIOIKEUTEEN JA LUOTTAMUSMIEHEN VALITSEMISEEN liittyen	5
4.1 Äänioikeus vaalissa.....	5
4.2 Pääluottamusmiehen valitseminen.....	6
4.3 Varapääluottamusmiehen valitseminen.....	6
4.4 Vain opettajia edustavan pääluottamusmiehen/luottamusmiehen valitseminen	7
4.5 Vain teknisiä edustavan pääluottamusmiehen valitseminen	7
5. VAALIEN JÄRJESTELY	7
6. VAALIEN TOIMEENPANO	8
6.1 Vaalista tiedottaminen	9
6.2 Luottamusmiehet vaalitoimitsijoina.....	9
7. VAALITAVAT	9
7.1 Uurnavaalit	9
7.2 Vaalikokous.....	10
7.3 Sähköinen äänestys	11
7.4 ”Sopuvaali”	11
8. VAALIN TULOKSESTA TIEDOTTAMINEN	11
9. VAALISTA VALITTAMINEN.....	11
10. ESTEELLISYYS LUOTTAMUSMIEHENÄ TOIMIMISEEN.....	12
11. LUOTTAMUSMIEHEN VAIHTAMINEN	12
12. PAIKALLISET NEUVOTTELUT/SOPIMISOIKEUDET	12
13. TULOKSEN ILMOITTAMINEN	12
14. LUOTTAMUSMIESVAALIT PÄHKINÄNKUORESSA.....	13
LIITE	15

1. JOHDANTO

Tässä vaaliohjeessa on ohjeet luottamusmiesvaalien järjestämiseksi kuntasektorilla (kunnat ja kuntayhtymät). Ohje perustuu Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen (KVTES) luottamusmiehiä koskeviin määräyksiin (mm. KVTES LUKU VII LUOTTAMUSMIEHET) sekä JUKOn kuntasektorin toimielinten päätöksiin. Ohje on voimassa 1.1. 2022 alkaen.

Nämä vaaliohjeet koskevat jukolaisia viranhaltijoita ja työntekijöitä. Vaalissa valittava JUKOn luottamusmies ei voi olla yhteinen muiden pääsopijajärjestöjen kanssa (JAU ry tai SOTE ry) eikä muun kuin JUKOon kuuluvan jäsenyhdistyksen/alayhdistyksen jäsen.

JUKOn kunnan neuvottelukunta nimeää JUKOn kuntasektorin luottamusmiesvaalin työryhmän, joka valmistelee ja tekee tarvittavia muutoksia tähän vaaliohjeeseen sekä käsittelee tehtyjä vaalivalituksia. Poikkeustapauksessa työryhmä voi antaa luottamusmiesvaalin järjestämisen JUKOn toimistolle (esim. ratkaisemattomia ristiriitoja työyhteisössä, jotka estävät vaalin toimittamisen).

2. LUOTTAMUSMIEHEN TOIMIKAUSI

Luottamusmiehen toimikauden pituutta ei ole sovittu eikä määritetty KVTES:ssä. Pääsopijajärjestöt voivat itse määritellä toimikauden pituuden (KVTES VII luku 4§ 2 mom.)
Päälouottamusmiehet, varapäälouottamusmiehet, luottamusmiehet ja varaluottamusmiehet valitaan JUKOn kunnan neuvottelukunnan päättämälle toimikaudelle, ellei jokin poikkeus aiheuta tähän muutoksia.

2.1 Poikkeuksellinen toimikausi

Joissakin tapauksissa on tarkoituksenmukaista valita päälouottamusmies/luottamusmies sovitusta poikkeavaksi toimikaudeksi. Tällainen peruste voi olla merkittävä organisaatiomuutos (esim. kuntaliitos). Mikäli toimikautta halutaan muuttaa, asialle tulee olla riittävä jäsenistön hyväksyntä, joka voidaan todentaa esimerkiksi asian käsittelyllä paikallisyhdistysten kokouksessa.

Jos toimikautta halutaan muuttaa, tämä on ehdottomasti mainittava vaaleista tiedottamisen yhteydessä. Poikkeuksellisen toimikauden osalta tulee aina olla yhteydessä JUKOn kuntasektorin luottamusmiesvaalista vastaavaan toimihenkilöön.

3. JUKON KUNTASEKTORIN LUOTTAMUSMIEHET

3.1 Päälouottamusmies-/luottamusmiesehdokkaan kelpoisuus

KVTES:n mukaan päälouottamusmiehellä ja luottamusmiehellä tarkoitetaan viranhaltijaa tai työntekijää, jonka pääsopijajärjestö on valinnut edustajakseen hoitamaan KVTES:n VII luvun 5 §:n mukaisia tehtäviä (KVTES VII luku 2§ 1 mom.).

Luottamusmiehen tulee olla perehtynyt edustamiensa viranhaltijoita/työntekijöitä koskeviin säännöksiin, määräyksiin ja sopimuksiin sekä kunnan ja laitoksen olosuhteisiin. Pääluottamusmieheltä edellytetään lisäksi laajaa kunnan olosuhteiden tuntemista (KVTES VII luku 2§ 4 mom).

Pääluottamusmies-, luottamusmies- ja varaluottamusmiehehdokkaan tulee olla:

- 1) asianomaisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltija/työntekijä
JUKO edellyttää, että viranhaltijan/työntekijän tulee olla asianomaisen kunnan/kuntayhtymän palveluksessa vähintään kolme kuukautta ennen kuin hänet voidaan valita luottamusmieheksi. Asia on kuitenkin paikallisesti harkittavissa (henkilöllä esim. aikaisempi laaja luottamusmieskokemus).

Määräaikainen palvelussuhde ei ole ehdokkuuden este, mutta mikäli määräaikaisuus päättyy ennen kuin lm-kausi päättyy, on valitulle luottamusmiehelle hyvä valita henkilökohtainen varaluottamusmies.

Pääluottamusmies-/luottamusmiehehdokas ei voi toimia työnantajan edustajana niin, että tehtävä aiheuttaa intressiristiriitaa luottamusmiestoiminnassa. Tällainen tilanne toteutuu esim., jos henkilö toimii paikallisneuvotteluissa työnantajan edustajana. Tämän vuoksi työnantajan edustajana toimivan henkilön ehdokkuutta luottamusmiesvaalissa tulee harkita tarkasti.

- 2) jonkin JUKOn jäsen-/alayhdistyksen maksava jäsen

JUKOn päivitettyt jäsen-/alayhdistykset löytyvät JUKOn kotisivuilta. Tarvittaessa yhdistykset voi tarkistaa JUKOn toimistosta.

3.2 Jukolaisten luottamusmiesten lukumäärä

JUKOn luottamusmiesten lukumäärästä sovitaan KVTES:n VII luvun 13§:n mukaisesti paikallisella sopimuksella. Kunnassa/kuntayhtymässä tulee olla tehty ja päivitetty KVTES:n mukainen paikallinen luottamusmiessopimus. JUKOlla ja KT:lla on yhteinen näkemys siitä, että sopimus tulee tehdä, jos jompikumpi sopijaosapuoli sitä vaatii.

JUKOlla on omat pääluottamusmiehet/luottamusmiehet, jotka valitaan jukolaisten asettamista ehdokkaista.

KVTES:n mukaan kukin pääsopijajärjestö voi asettaa kuntaan/kuntayhtymään yhden pääluottamusmiehen (huomaa alla oleva täydennys), ellei paikallisesti muuta sovita. Jokaisessa kunnassa/kuntayhtymässä toimii vähintään yksi jukolainen pääluottamusmies, mutta yleensä kunnissa ja kuntayhtymissä toimii kaksi tai useampia pääluottamusmiestä ja luottamusmiestä. Lisäksi tulee ottaa huomioon alla oleva pääsopimusta täydentävä sopimus.

Pääsopimusta täydentävän sopimuksen (12.5.2014) mukaan kuitenkin kaikilla pääsopijajärjestöillä on oikeus vähintään kahteen pääluottamusmieheen.

Pääluottamusmiesten ja luottamusmiesten lukumäärässä on pohjana syksyn 2013 mukainen JUKOn ja KTN:n yhteenlaskettu pääluottamusmiesten ja luottamusmiesten lukumäärä. Tarkasteluajankohta on valtakunnansovittelija Esa Longan sovintoratkaisun päivämäärä 25.9.2013.

Vaalien yhteydessä on varmistettava, että kunnassa/kuntayhtymässä pääluottamusmiesten ja luottamusmiesten lukumäärästä on sovittu edellä mainitulla paikallisella luottamusmiessopimuksella. On myös hyvä tarkistaa, että paikallinen kirjallinen luottamusmiessopimus on ajan tasalla.

Luottamusmiesten lukumäärää tarkentavat sopimusmääräykset ovat KVTES LUKU VII 3 §:ssä.

Paikallisella tasolla jukolaisia voi toimia viidellä eri sopimusallalla

- 1) Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus (KVTES)
- 2) Kunnallinen sosiaali- ja terveyshuollon työ- ja virkaehtosopimus (SOTE-sopimus)
- 3) Kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus (OVTES)
- 4) Kunnallinen lääkärien virkaehtosopimus (LS)
- 5) Kunnallinen teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus (TS)

Luottamusmiesjärjestelmä on pääsopijajärjestökohtainen. Eriytyminen eri sopimusaloiksi aiheuttaa kuitenkin sen, että pääluottamusmiesten ja luottamusmiesten on mahdotonta hallita kaikkia eri sopimusaloja. Siksi luottamusmiespaikkoja paikallisesti täytettäessä tulisi kiinnittää huomiota eri sopimusalojen edustavuuteen seuraavan periaatteen mukaisesti:

”Neuvotteluja käyvät ne, joilla on paras asiantuntemus ja joita asia koskee.”

Kaikki luottamusmiehet ovat JUKOn luottamusmiehiä riippumatta siitä, ovatko he sektori-kohtaisia, sopimusalakohaisia, yhdistyskohtaisia tai kuntien yhteisiä.

3.3 Pääluottamusmies

Suurissa kunnissa ja kaupungeissa on usein useampia JUKOn pääluottamusmiehiä. Tärkeää on, että sopimuksen mukainen luottamusmiestehtävän hoitamiseen varattu aika saadaan mahdollisimman hyvin pääluottamusmiesten ja luottamusmiesten käyttöön. Tästä syystä tulee paikallisesti sopia, miten eri ammattiryhmien edustus jaetaan luottamusmiesten kesken.

Pääluottamusmiehet edustavat JUKOn jäsenyhdistyksiä ja kaikkia saman työnantajan jukolaisia palkansaajia paikallisesti sovitun työnjaon mukaisesti. Pääluottamusmies tai luottamusmies **ei voi kieltäytyä** edustamansa jukolaisen etujen ajamisesta vain sillä perusteella, että pääluottamusmies tai luottamusmies kuuluu eri yhdistykseen kuin etujensa ajamista vaatinut henkilö.

3.4 Luottamusmies

Luottamusmiehet voivat olla:

A) Sektorikohtaisia

Luottamusmies toimii sektorikohtaisesti silloin, kun toimialuetta ei ole määritelty eli hän voi edustaa kaikkia kunnan tai kuntayhtymän jukolaisia heidän yhdistyksistään riippumatta (vrt. pääluottamusmies).

B) Sopimusalakohaisia

Sopimusalakohainen luottamusmies edustaa alla olevan jaon perusteella omaansa tai useampaa sopimusalaa. Sopimusalat ovat:

Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus (KVTES)

Kunnallinen sosiaali- ja terveyshuollon työ- ja virkaehtosopimus (SOTE-sopimus)

Kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus (OVTES)

Kunnallinen lääkärin virkaehtosopimus (LS)

Kunnallinen teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus (TS)

C) Yhdistyskohtaisia

Paikallisesti voidaan sopia myös siitä, että luottamusmies edustaa vain tiettyyn yhdistykseen kuuluvia jukolaisia. Tuolloin esimerkiksi lääkäreiden luottamusmies edustaa vain Lääkäriliiton neuvottelujärjestöön kuuluvia henkilöitä, opetusalan luottamusmies edustaa vain OAJ:n jäseniä jne.

Mikäli sovitaan yhdistyskohtaisista luottamusmiehistä, on kuitenkin huolehdittava siitä, että jokaisella jukolaisella on kuitenkin joku luottamusmies, jonka puoleen kääntyä. Viimekädessä tämä luottamusmies on pääluottamusmies.

3.5 Yhteiset pääluottamusmiehet ja luottamusmiehet

KVTES:n mukaisesti kunnissa ja kuntayhtymissä voi olla sellaisia yhteisiä pääluottamusmiehiä ja luottamusmiehiä, joiden toimintapiiri käsittää kaksi kuntaa tai useampia kuntia tai kuntayhtymiä. Edellytyksenä on, että asianomaiset kunnat ja kuntayhtymät ovat sopineet järjestelyistä ja, että asianomainen pääsopijajärjestö tai sen alayhdistys nimeää kunnille/kuntayhtymille yhteisen pääluottamusmiehen ja/tai luottamusmiehen.

Kuntien yhteisten pääluottamusmiesten/luottamusmiesten nimeäminen tapahtuu kuten peruskunnissa asianomaisen pääsopijajärjestön tai sen alayhdistyksen toimesta. Tarkoituksena on, että yhteiset pääluottamusmiehet ja luottamusmiehet korvaavat kuntien ja kuntayhtymien omat luottamusmiehet. On myös mahdollista, että kunnilla/ kuntayhtymillä on osaksi yhteisiä ja osaksi omia pääluottamusmiehiä/luottamusmiehiä tai päinvastoin. Luottamusmiesten työnantaja pysyy samana yhteistyöjärjestelyistä huolimatta.

Luottamusmiestehtävien hoitaminen kuntien välisenä yhteistyönä edellyttää uutta sopimusta luottamusmiesten lukumäärästä ja ajankäytöstä. Sovellettavaksi tulevat mm. KVTES:n VII luvun 3 §:n määräykset. Luottamusmiesten lukumäärästä ja toimialueesta sovittaessa otetaan huomioon kunnan tai muun yksikön koko, niissä harjoitettavan toiminnan luonne ja laajuus, sovellettavien virka- ja työehtosopimusten lukumäärä, käytössä olevat palkkausjärjestelmät ja palvelussuhdelajit, niistä aiheutuva neuvottelujen tarve sekä yhdistysten ja yhdistyksiin kuuluvien viranhaltijoiden/ työntekijöiden lukumäärä.

Mikäli luottamusmiesvaalissa aiotaan valita kuntiin/kuntayhtymiin yhteinen pääluottamusmies/luottamusmies, tulee muistaa, että kaikkien kyseisen luottamusmiestoiminnan piirissä olevien tulee pystyä olemaan ehdolla vaalissa ja heillä tulee olla mahdollisuus äänestää vaalissa.

Luottamusmiehen toimialueesta sovitaan paikallisesti. Toimialue tulee ilmoittaa luottamusmiestietojen yhteydessä JUKOon.

3.6 Varapääluottamusmies ja varaluottamusmies

Varapääluottamusmies on tärkeä valita luottamusmiesten keskuudesta, jotta hän kuuluu luottamusmiehiä koskevien oikeuksien piiriin. Tästä voidaan poiketa vain, mikäli siihen on perusteltu syy.

Nykyisessä kuntarakenteessa yksi kunnan/kaupungin pääluottamusmiehistä on yleensä opettaja. Mikäli paikallisesti on mahdollista, varapääluottamusmiehen tulisi olla tällöin muuta sopimusalaan edustava luottamusmies. Näin helpotetaan käytännön neuvottelutoimintaa.

Pääluottamusmiestä ja luottamusmiestä koskevat säännökset (esim. erityinen irtisanomissuoja jne.) eivät koske varapääluottamusmiestä tai varaluottamusmiestä. Käytännössä ainoa varaluottamusmiestä koskeva ”etus” on oikeus osallistua luottamusmieskoulutuksiin sopimuskoulutuksena.

4. KESKEISIÄ ASIOITA ÄÄNIOIKEUTEEN JA LUOTTAMUSMIESTEN VALITSEMISEEN LIITTYEN

4.1 Äänioikeus vaalissa

- 1) Pääluottamusmiehen ja luottamusmiehen ja heidän varahenkilöidensä valintaan osallistuvat vain ne, joita ao. pääluottamusmies tai luottamusmies edustaa.
- 2) Mikäli pääluottamusmiehiä valitaan vain yksi, jokaisella JUKOn jäsenyhdistyksen jäsenellä on oikeus osallistua pääluottamusmiehen vaaliin.

Useissa eri toimipisteissä toimivien kuntayhtymien osalta tulee muistaa, että jokaisella julkolaisella on oikeus osallistua häntä edustavan luottamusmiehen valintaan.

Vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja luottamusmiesvaalissa ovat vain ne JUKOn jäsenyhdistysten varsinaiset jäsenet, jotka ovat palvelussuhteessa kuntaan/kuntayhtymään (tällaisia jäseniä eivät ole esim. eläkkeellä olevat, opiskelijat jne.). Määräaikaisessa palvelussuhteessa kuntaan/kuntayhtymään olevat JUKOn jäsenyhdistyksen varsinaiset jäsenet voivat äänestää vaalissa.

Myös työnantajan edustajana neuvotteluissa toimivat jukolaiset viranhaltijat ovat oikeutettuja osallistumaan luottamusmiesvaaliin (äänestämään vaalissa). Heitä ei kuitenkaan tule valita luottamusmiehiksi kuin poikkeustapauksissa ja erikseen sovittaessa.

4.2 Pääluottamusmiehen valitseminen

Pääluottamusmiehen vaalitapa voi vaihdella. Vaalitavan päättää vaalin järjestäjä. Pääluottamusmies voidaan valita seuraavilla tavoilla:

- 1) Luottamusmiehet valitsevat pääluottamusmiehen (käytetään yleensä suurissa työyksiköissä)

Luottamusmiesvaalissa valitaan vain luottamusmiehet (ei pääluottamusmiehiä). Vaalin jälkeen valitut luottamusmiehet ja varaluottamusmiehet valitsevat kokouksessaan pääluottamusmiehet/pääluottamusmiehen ja heidän/hänen varahenkilönsä. Näin meneteltäessä on aina annettava mahdollisuus valtakirjan käyttöön. On myös mahdollista, ettei valittava pääluottamusmies ole valittu luottamusmies tai varaluottamusmies.

Kun luottamusmiehet valitsevat pääluottamusmiehen kokouksessa, paikalla tulee olla vähintään puolet valitusta luottamusmiehistä, joiden läsnäolo on hyvä varmistaa etukäteen. Poissaolevilla tulee olla mahdollisuus valtakirjan käyttöön. Jos tämä ei ole mahdollista, vaali tulee suorittaa sähköisenä vaalina.

Jotta pääluottamusmies voidaan valita luottamusmiesten ja varaluottamusmiesten keskuudesta, kunnassa/kuntayhtymässä tulee olla vähintään viisi (5) valittua luottamusmiestä/varaluottamusmiestä.

- 2) Edustettavat valitsevat pääluottamusmiehen

Vaali voidaan toimittaa myös siten, että ehdokkaat asettuvat vaaliin pääluottamusmiehtai/ja luottamusmiesehdokkaaksi ja edustettavat äänestävät suoraan pääluottamusmiehiä ja luottamusmiehiä.

4.3 Varapääluottamusmiehen valitseminen

Pääluottamusmies, luottamusmiehet ja varaluottamusmiehet valitsevat varapääluottamusmiehen keskuudestaan.

4.4 Vain opettajia edustavan pääluottamusmiehen/luottamusmiehen valitseminen

Vain opettajia edustavan pääluottamusmiehen ja luottamusmiehen osalta OAJ:n paikallisyhdistys voi järjestää vaalit. OAJ:n paikallisyhdistykseen ja sen jäsenyhdistyksiin kuuluvat kaikki luottamusmiesvaaliin oikeutetut henkilöt, joten vaalien suorittaminen ammat-
tiyhdistyksen toimesta takaa sen, että kaikilla on mahdollisuus osallistua vaaliin.

Luottamusmiesjärjestelmä on työnantajakohtainen. Mikäli yhdistykseen kuuluu usean eri työnantajan palveluksessa olevia henkilöitä, jokainen voi osallistua vain oman työnantajansa pääluottamusmiehen/luottamusmiehen valintaan.

4.5 Vain teknisiä edustavan pääluottamusmiehen valitseminen

Vain teknisiä edustavan pääluottamusmiehen ja luottamusmiehen osalta KTN:n paikallisyhdistys järjestää vaalit yhdessä muiden TS-alueen jukolaisten luottamusmiesten kanssa. KTN:n paikallisyhdistyksen on varmistettava, että kaikki Teknisten sopimuksen soveltamis-
alalla olevat JUKOn jäsenliittojen jäsenet voivat osallistua luottamusmiesten valintaan.

5. VAALIEN JÄRJESTELY

Ennen toimikauden päättymistä luottamusmiesten vastuulla on varmistaa luottamusies-
vaalien järjestäminen. Vaalien toimeenpanija voi vaihdella, mutta viimekädessä luottamus-
miehet vastaavat vaalien toimeenpanosta.

Vaaleja järjestettäessä on tärkeää, että kaikki äänioikeutetut jäsenet saavat mahdollisuu-
den osallistua heitä edustavan luottamusmiehen valintaan. Ennen vaaleja jukolaisten jäsen-
ten listaus on päivitettävä sekä työnantajalistauksella että tarvittaessa jukolaisten liittojen kautta.

Vaalien järjestämistapa on harkinnanvarainen ja riippuu paikallisista olosuhteista. Useim-
missa kaupungeissa ja kunnissa opettajat muodostavat suurimman viranhaltijaryhmän. Siksi mahdollisuus luottamusmiesvaalin toimeenpanoon on annettu OAJ:n paikalliselle yh-
distykselle. Suurissa kaupungeissa vaalien toimeenpanon voi suorittaa myös jukolainen yh-
teistyöryhmä.

Kuntayhtymässä pääluottamusmies/luottamusmiehet vastaavat luottamusmiesvaaleista,
ellei paikallisesti toisin sovita.

Koulutuskuntayhtymässä opettajia edustavat OAJ:n paikallisyhdistys tai sen jäsenyhdistyk-
set voivat toimeenpanna vaalin kuntayhtymän JUKOn luottamusmiesten enemmistön
suostumuksella. Mikäli luottamusmiehet eivät anna suostumusta vaalin järjestämiseen,
he tai heidän nimittämänsä vaalitoimikunta järjestää vaalin. Suurissa työyksiköissä vaali
voidaan järjestää oppilaitoskohtaisesti siten, että vaalitoimikunta tai sen edustajat kiertä-
vät ennakkoilmoituksen mukaisesti eri oppilaitoksissa.

Vaalitapoja ovat urnavaalit, vaalikokous ja sähköinen vaali.

Ensisijaisesti vaalitapoina käytetään uurnavaalia tai vaalikokousta. Laaja-alaisissa kuntayhtymissä tai muilla perustelluilla syillä vaali voidaan järjestää sähköisesti. Tällöin pitää varmistaa, että vaaliin liittyvät reunaehdot täyttyvät (mm. vaalisalaisuus, kaikkien äänten huomioiminen, jokaisen jäsenen mahdollisuus osallistua vaalitoimitukseen jne.). Mikäli sähköistä vaalialustaa ei ole mahdollista saada työnantajan kautta, vaalin järjestäjän tulee olla yhteydessä JUKOn toimistoon.

6. VAALIEN TOIMEENPANO

KVTES:n VII luvun 4 §:n mukaisesti asianomainen pääsopijajärjestö huolehtii luottamusmiesvaalin järjestämisestä. Luottamusmiesvaali voidaan pitää työaikana ja työpaikalla siten kuten siitä paikallisesti sovitaan (4§ 1 mom.) Luottamusmiehen toimikausi alkaa ja nykyisen/edellisen luottamusmiehen toimikausi päättyy, kun uuden luottamusmiehen valitsemisesta on tehty kunnalle kirjallinen ilmoitus (4§ 2mom.)

Jokainen pääsopijajärjestö voi itse päättää luottamusmiesvaalin järjestämistavasta. Käytännöt vaihtelevat jonkin verran eri pääsopijajärjestöjen välillä.

Luottamusmiesvaalit on aina toimeenpantava, kun:

- luottamusmiehen toimikausi päättyy
- luottamusmies joutuu jonkin muun syyn vuoksi takia/seurauksena luopumaan pitkäksi aikaa tehtävistään eikä hänelle ole valittu varaluottamusmiestä tai valittu varaluottamusmies ei anna suostumustaan ryhtyä luottamusmieheksi
- luottamusmies ei ole enää kelpoinen toimimaan JUKOn luottamusmiehenä (esim. luottamusmies ei kuulu enää mihinkään jukolaiseen jäsenyhdistykseen maksavana jäsenenä tai virka- tai työsuhte muuttuu sellaiseksi esimiestehtäväksi, joka on ristiriidassa luottamusmiestehtävän kanssa.)
- luottamusmiesten lukumäärä kasvaa
- luottamusmies vaihdetaan kohdan 11 mukaisesti

Päälouottamusmiehen luopuessa kokonaan tehtävästään esimerkiksi eläköitymisen vuoksi tulee paikallisesti huolellisesti arvioida, siirtykö varapäälouottamusmies tehtävään vai järjestetäänkö vaali. Epäselvissä tilanteissa vaalin järjestäminen on suositeltavaa päälouottamusmiestehtävän tärkeyden vuoksi.

Mikäli kunnassa/kuntayhtymässä on JUKOn luottamusmiehiä useilla vastuualueilla, luottamusmiesvaali voidaan toimeenpanna joko samaan tai eri aikaan.

6.1 Vaalista tiedottaminen

Vaalit tulee järjestää siten, että jokaisella tiedossa olevalla JUKOn jäsenyhdistyksen jäsenellä on mahdollisuus äänestämällä vaikuttaa häntä edustavan luottamusmiehen valintaan.

Luottamusmiesvaalista tulee saattaa tieto hyvissä ajoin kaikille jukolaisille niin, että he voivat asettua vaalissa ehdolle ja/tai äänestää siinä. Takarajat ovat seuraavat:

- **Ehdolle asettautumisaika (ehdollepanoaika) tulee olla vähintään neljätoista (14) vuorokautta tiedoksisaattamisesta.**
- **Vaalista tulee ilmoittaa vähintään neljätoista (14) vuorokautta ennen vaalia**

Vaalista voi ilmoittaa kaikille kunnan/kuntayhtymän työntekijöille esimerkiksi työpaikan sisäisen verkon, yhteisen sähköpostijakelun tms. välityksellä. Näin varmistetaan, että kaikki jukolaiset saavat tiedon vaalista. Toinen tapa on ilmoitus sellaisilla työyhteisöjen ilmoitustauluilla, joihin kaikilla viranhaltijoilla/työntekijöillä on pääsy. Lisäksi ilmoitus on hyvä saattaa näkyville eri työpisteiden ilmoitustaululle. Mikäli vaalista on ilmoitettu kaikille esimerkiksi sähköpostin välityksellä, ei muu ilmoittaminen ole välttämätöntä. Työpaikkojen sähköiset ilmoitustaulut ovat riittävä tiedottamisen taso, jos kaikilla jukolaisilla on niihin pääsy.

Ehdolle asettuminen

Uurnavaali ja sähköinen vaali edellyttävät ehdokkaiden asettamista ennakoon. Ehdolle asettumisen mahdollisuudesta tulee tiedottaa kaikille jukolaisille ja ehdolle asettumiseen tulee varata riittävä aika, joka on vähintään neljätoista (14) vuorokautta. Ehdolle asettuvien kelpoisuus löytyy kohdasta 3.1. Kaikkien pääluottamusmiesten/luottamusmiesten edustettavien tulee voida asettua vaalissa ehdolle.

Mikäli pääluottamusmies tai luottamusmies edustaa vain OAJ:n jäsenkuntaa, on ehdollepano-oikeus opettajia edustavalla paikallisella yhdistyksellä. Yhdistys voi esimerkiksi valita vaalitoimikunnan, joka pyytää ehdokkaita tiettyyn päivämäärään mennessä.

6.2 Luottamusmiehet vaalitoimitsijoina

Myös kuluvalle kaudelle valitut pääluottamusmiehet, luottamusmiehet ja varaluottamusmiehet sekä ehdolla vaalissa olevat ja muut vaalitoimitsijoiksi valitut henkilöt voivat toimia vaalitoimitsijoina.

7. VAALITAVAT

Luottamusmiesvaalit voidaan järjestää seuraavilla vaalitavoilla:

7.1 Uurnavaalit

Mikäli luottamusmiehen toimipiiri on laaja tai se käsittää useita työpaikkoja tai on muita

erityisiä syitä, vaalit voidaan järjestää urnavaaleina. Urnavaalissa vaaliurnat viedään kaikkiin suurempiin työyksiköihin. Pienempien yksiköiden äänestysmahdollisuus varmistetaan esim. ilta-aikaan pidettävän äänestysmahdollisuuden kautta tai sähköisenä äänestyksenä. Vaaliurna asetetaan johonkin vaalitoimitsijoiden valvomaan paikkaan päiväksi tai kahdeksi niin, että äänioikeutetuilla on mahdollisuus käydä antamassa äänensä ja vaalitoimitsijoilla mahdollisuus valvoa äänestämisen toteutuminen ohjeiden mukaisesti. Ehdollepano-oikeus on jukolaisilla ja luottamusmies/yhdysmies käyttää sitä JUKOn valtuutuksen perusteella.

Ääniä laskettaessa tulee varmistaa, että laskennassa ovat mukana kaikkien eri äänestyspiSTEIDEN urniin annetut äänet.

Urnavaalissa valituksi tulevat henkilöt, jotka saavat eniten ääniä. Äänten mennessä tasan valinta ratkaistaan arvalla. Valtakirjan käyttö urnavaalissa ei ole mahdollinen.

7.2 Vaalikokous

Vaalikokouksessa koolle kutsutaan äänioikeutetut, jotka valitsevat kokouksessa JUKOn pääluottamusmiehet, luottamusmiehet ja varaluottamusmiehet kuntaan/kuntayhtymään. Vaalikokouksen yhteydessä on vielä mahdollista asettua ehdolle aukioleviin luottamusmiestehtäviin. Mikäli ehdokasasettelu toteutetaan ennen vaalikokousta ja ehdokasasettelun jälkeen ei ole enää mahdollista asettua ehdolle, tulee siitä ehdottomasti mainita vaalikokoukskutsussa. Jos ennalta suoritettu ehdokasasettelu johtaa ”sopuvaaliin” (yhtä monta ehdokasta kuin vaalissa paikkoja), voi vaalitoimikunta harkintansa mukaan jättää vaalikokouksen pitämättä.

Mikäli vaalikokous järjestetään jonkin JUKOn jäsenyhdistyksen paikallisyhdistyksen kokouksen yhteyteen, on vaalikokous pidettävä erillisenä tilaisuutena esimerkiksi ennen varsinaista yhdistyksen kokousta. Kokoukseen on kutsuttava kaikki äänioikeutetut jukolaiset.

Vaalikokouksen koollekutsuminen on tarkoituksenmukaista suorittaa kuten aiemmin vaalista tiedottamisesta on ohjeistettu (14 vuorokautta).

Vaali voidaan suorittaa työaikana ja työpaikalla. Vaaliajoista ja -paikoista sekä muista vaaliin liittyvistä seikoista on sovittava hyvissä ajoin työnantajan kanssa.

Vaalikokous on laillinen, kun kokouksesta on ilmoitettu viimeistään 14 vuorokautta ennen kokousta ja vähintään neljä (4) äänioikeutettua henkilöä on paikalla.

Vaalikokouksessa voi käyttää valtakirjaa vain siinä tapauksessa, että asiasta on mainittu erikseen kokoukskutsussa. Valtakirjalla on mahdollista valtuuttaa toinen äänioikeutettu käyttämään äänioikeutta valtakirjan antajan puolesta.

Vaalikokouksessa tulee muistaa, että vain ne jäsenet, joita valittava luottamusmies edustaa, voivat äänestää.

Vaalitoimitus kokouksessa:

Vaalikokouksen puheenjohtaja toimittaa vaalin esitettyjen ehdokkaiden kesken. Vaalin nettelystä päättää kokous.

Jos ehdokkaita tulee enemmän kuin valittavia, suoritetaan äänestys. Eniten ääniä saaneet henkilöt valitaan luottamusmiehiksi. Äänten mennessä tasan valinta ratkaistaan arvalla.

Puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että valitut henkilöt ovat suostuneet toimimaan luottamusmiehinä ja varaluottamusmiehinä. Suostumus on syytä merkitä pöytäkirjaan. Vastaavasti menetellään silloin, kun kyseessä on urnavaalit.

7.3 Sähköinen äänestys

Mikäli äänestys suoritetaan sähköisesti, tulee varmistaa, että kaikki äänioikeutetut saavat mahdollisuuden äänestämiseen ja että vaalisalaisuus säilyy. Tieto äänestykseen liittyvistä aikatauluista tulee olla kaikilla äänioikeutetuilla tiedossa. Äänestystavasta johtuvat mahdolliset viiveet tulee ottaa huomioon aikatauluttamisessa.

Sähköisessä äänestyksessä äänestysaika tulee olla riittävä (vähintään 10 päivää). Sähköisinä äänestysvälineinä voidaan käyttää mm. Webropolia ja Äänestyskoppi-sovellusta.

7.4 ”Sopuvaali”

Sopuvaali toteutuu, jos luottamusmieheksi on ehdolla yhtä monta henkilöä kuin luottamusmiespaikkoja. Sopuvaalissa riittää, että pääluottamusmies kutsuu kokoon vaalin järjestelyorganisaation tai entiset luottamusmiehet ja vaalin tulos todetaan kokouspöytäkirjassa.

8. VAALIN TULOKSESTA TIEDOTTAMINEN

Vaalin järjestäjän velvollisuus on ilmoittaa välittömästi (viimeistään viikon kuluessa tuloksen vahvistamisesta) luottamusmiesten edustamille jukolaisille vaalin tuloksesta. On tärkeää, että jäsenet tietävät kuka toimii pääluottamusmiehenä/luottamusmiehenä. Nimi- ja yhteystiedot tulee olla pysyvästi työpaikkojen ilmoitustauluilla tai muualla, josta edustettavien on helppoa ne löytää.

Vaalista valittamisaika tulee olla ilmoituksessa esillä. Valitus tulee toimittaa kunnan neuvottelukunnalle neljäntoista (14) vuorokauden kuluessa vaalituloksen tiedottamisesta

9. VAALISTA VALITTAMINEN

JUKOn kuntasektorin luottamusmiesvaalin työryhmä tekee esityksen kunnan neuvottelukunnalle pidetyn vaalin vahvistamisesta tai vaalituloksen hylkäämisestä. Kunnan neuvottelukunta päättää asiasta valiokunnan esityksen pohjalta.

JUKOn kunnan neuvottelukunnalla on oikeus jättää vahvistamatta vaalin tulos siinä tapauk-

nessa, että näitä vaaliohjeita ei ole noudatettu. Vaalin toimeenpanosta voi valittaa vain kunnan neuvottelukunnalle. Valitus tulee toimittaa kunnan neuvottelukunnalle **14 vuorokauden** kuluessa vaalituloksen tiedottamisesta. Ennen valituksen käsittelyä vaalin toimeenpanneelle taholle on tarjottava mahdollisuus vaalin uuteen järjestämiseen tai jättää kunnan neuvottelukunnalle vastine valitukseen. Kunnan neuvottelukunnan päätöksestä ei voi valittaa eteenpäin.

10. ESTEELLISYYS LUOTTAMUSMIEHENÄ TOIMIMISEEN

Mikäli pääluottamusmies/luottamusmies valitaan sellaiseen tehtävään, joka esim. lain perusteella estää henkilöstön edustajana toimimisen (mm. kunnanhallituksen jäsenyys), varahenkilö siirtyy hoitamaan luottamusmiestehtävää tai järjestetään uudet vaalit. Määräaikainen työnantajan edustajana toimiminen (esteellinen toimimaan luottamusmiehenä 3.1 kohdan 1 mukaisesti) ei velvoita luopumaan luottamusmiesmandaatista, mutta tehtävien hoito tulee tällöin siirtää esteettömälle henkilölle määräaikaisen esteen keston ajaksi.

11. LUOTTAMUSMIEHEN VAIHTAMINEN

Kunnan neuvottelukunta voi määrätä uudet pääluottamusmies/luottamusmiesvaalit toimeenpanosta kun:

- 1) yli puolet luottamusmiehen valinneista jukolaisista vaatii vaihtoa kirjallisesti (jos pääluottamusmies on valittu luottamusmiesten toimesta luottamusmiesten keskuudesta, yli puolet valinnan tehneistä luottamusmiehistä voi vaihtaa pääluottamusmiehen)

tai
- 2) pääluottamusmies/luottamusmies on toiminut tietoisesti JUKOn ja jukolaisten etujen vastaisesti. Vaade vaihtamisesta tulee toimittaa perusteluineen kirjallisesti kunnan neuvottelukunnan sihteerille ja osoittaa kunnan neuvottelukunnalle.

12. PAIKALLISET NEUVOTTELUT/SOPIMISOIKEUDET

Valtakirja tulee lukea huolellisesti, sillä neuvottelu-oikeudet on kirjattu siihen. Kunnallisissa virka- ja työehtosopimuksissa on rajoituksia paikallisen sopimisen suhteen. Myös JUKOn kunnan neuvottelukunta voi olla päätöksellään rajoittanut pääluottamusmiesten ja luottamusmiesten paikallista sopimisoikeutta. Paikallisten sopimusten suhteen tulee olla aina yhteydessä JUKOn toimistoon ennen sopimusten allekirjoittamista, vaikka valtakunnallisen sopimuksen mukaisesti pääluottamusmiehellä/luottamusmiehellä olisikin sopimisoikeus. Näin varmistetaan, että sopimus on jukolaisen jäsenistön etujen mukainen.

13. TULOKSEN ILMOITTAMINEN

Luottamusmiehen toimikausi alkaa, kun uuden luottamusmiehen valitsemisesta on tehty kirjallinen ilmoitus työnantajalle. Tämän ilmoituksen antaa JUKO. On erittäin tärkeää, että vaa-

lin toimeenpanija ilmoittaa välittömästi vaalin tuloksen JUKOn toimistoon joko pöytäkirjanotteella tai sähköpostitse. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi valitun luottamusmiehen nimi, luottamusmiestehtävä sekä keitä/mitä sopimusalaa hän edustaa. Lisätietoja ja -ohjeita JUKOn toimistossa antaa asiasta vastaava toimihenkilö.

Vaaliorganisaatiot sopivat, kuka ilmoittaa koko kunnan/kuntayhtymän vaalituloksen osoitteeseen jukola@juko.fi.

- Sähköpostin otsikkoon kunnan/kuntayhtymän nimi
- Luettelo valituista luottamusmiehistä esitetään seuraavasti:

plm Matti Meikäläinen, KVTES, TS	varaplm Maija Heikäläinen,
lm, OVTES, Olli Opettaja,	vlm Oili Opettaja
lm, KVTES, Maija Mehiläinen,	vlm ei valittu

jne.
Luottamusmiehen perässä tai vieressä on nimettynä hänelle valittu varaluottamusmies. Myös sopimusalojen tulee näkyä.
- Vaalitoimikunta säilyttää pöytäkirjat, niitä ei lähetetä JUKOLle.
Vaalitoimikunta huolehtii, että ensimmäistä kertaa luottamusmieheksi valitut tekevät uuden luottamusmiehen ilmoituksen JUKOn nettisivuilla.
Vaalin tulos on ilmoitettava myös siinä tapauksessa, että entinen luottamusmies jatkaa tehtävässään. Jäljennös työnantajalle lähetetystä vahvistuksesta toimitetaan pääluottamusmiehelle/luottamusmiehelle/varaluottamusmiehelle. Tämä kappale on valtakirja toimia JUKOn tai määrättyjen jukolaisten pääluottamusmiehenä/luottamusmiehenä/varaluottamusmiehenä.

Valtakirja tulee säilyttää, jotta neuvotteluvaltuudet voidaan todistaa epäselvissä tapauksissa.

14. LUOTTAMUSMIESVAALIT PÄHKINÄNKUORESSA

- 1) Luottamusmiesjärjestelmä on pääsopijajärjestökohtainen.
- 2) Ennen uuden vaalikauden alkua JUKOn pääluottamusmies sopii paikallisesti työnantajan kanssa luottamusmiesten määrästä ja luottamusmiesalueista.
- 3) Luottamusmieheksi on vaalikelpoinen jukolaisen jäsenyhdistyksen tai alayhdistyksen maksava jäsen (tarkemmin kohta 3.1).
- 4) Äänioikeutettuja ovat jukolaisen jäsenyhdistyksen tai alayhdistyksen maksavat jäsenet. Äänioikeutettujen selvittämiseksi on hyvä työnantajan vuosittaisen edustettavien listauksen lisäksi selvittää jäsenmaksunsa itse maksavat pyytämällä jukolaisilta liitoilta listaus (itsemaksavista) jäsenistä.

- 5) Luottamusmiesvaaleista on tiedotettava kaikille työnantajan palveluksessa oleville jukolaisten liittojen jäsenille.
- 6) Luottamusmiesvaalista huolehtivat päättyvän luottamusmieskauden pääluottamusmiehet sekä eräissä tapauksissa OAJ:n tai KTN:n paikallinen yhdistys.
- 7) Vaalit toimitetaan joko uurnavaalina, vaalikokouksena tai sähköisellä äänestyksellä. Sopuvaali toteutuu silloin, kun ehdokkaaksi asettuneita on yhtä paljon kuin luottamusmiespaikkoja.
- 8) Tuloksen ilmoittaminen edustettaville jäsenille välittömästi vaalin jälkeen (viimeistään viikon kuluessa tuloksen vahvistamisesta). On tärkeää, että jäsenet tietävät kuka toimii pääluottamusmiehenä/luottamusmiehenä.
- 9) Vaalin järjestäjän on aina ilmoitettava välittömästi vaalin tulos pöytäkirjanotteella tai sähköpostitse osoitteeseen jukola@juko.fi. JUKOn lähettämä valtakirja on säilytettävä.
- 10) Mikäli jukolaisten luottamusmiesten kesken syntyy erimielisyyttä esim. ajankäytöstä, luottamusmiespaikoista tms., tulee olla yhteydessä JUKOn toimistoon. Viime kädessä tällainen ristiriita ratkaistaan JUKOn kuntasektorin toimielimissä.
Lisätietoja saa tarvittaessa JUKOn toimistosta vaalista vastaavalta toimihenkilöltä.
- 11) Aikarajoja
 - **Ehdokkaaksi asettautumisaika 14 vuorokautta (kohta 6.1)**
 - **Tieto vaalista 14 vrk ennen vaalia (kohta 6.1)**
 - **Valitus vaalista tulee toimittaa kunnan neuvottelukunnalle 14 vuorokauden kuluessa vaalituloksen tiedottamisesta (kohta 10)**
 - **Sähköisessä äänestyksessä äänestysaika vähintään 10 vuorokautta**

Kysymyksiin luottamusmiesjärjestelmästä vastaavat:

Järjestöpäällikkö Minna Holm, sopimusasiat, minna.holm@juko.fi

Toimistos sihteeri Riku Holm, rekisteri, vahvistuskirjeet, koulutusasiat, riku.holm@juko.fi

LIITE

ESIMERKKI LUOTTAMUSMIESSOPIMUKSESTA

PAIKALLINEN SOPIMUS LUOTTAMUSMIESTEN MÄÄRÄSTÄ JA AJANKÄYTÖSTÄ NIMEN KAUPUNGISSA

1 §

Sopijaosapuolet

Tämän sopimuksen sopijaosapuolet ovat NIMEN kaupunki ja Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry.

2 §

Sopimuksen tarkoitus

Luottamusmiehistä on valtakunnalliset määräykset Kunnallisessa yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa (KVTES LUKU VII Luottamusmiehet). Tämä on luottamusmiesluvun 13§ mukainen paikallinen sopimus, jolla sovitaan JUKOn luottamusmiesten määrä ja ajankäyttö sekä muut luottamusmiestehtävään kuuluvat ehdot.

3 §

Sopimuksen soveltamispiiri

Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin NIMEN kaupungissa asetettuihin jukolaisiin luottamusmiehiin.

4 §

Luottamusmiesten lukumäärä

JUKO asettaa NIMEN kaupungissa pääluottamusmiehet (2), sekä viisi (5) luottamusmiestä ja heidän varamiehensä. Yksi varsinaisista luottamusmiehistä nimetään varapääluottamusmieheksi.

5 §

Luottamusmiesten ajankäytön perusteet

Ajankäytön perusteena on pääluottamusmiehen edustamien työntekijöiden lukumäärä. Vapautus työtehtävistä on kulloinkin KVTES:n luottamusmiesluvussa sovittu ja voimassa olevan sopimuksen mukaisesti päivä viikossa 105:tä viranhaltijaa/työntekijää kohden.

6 §

Luottamusmiesten ajankäyttö ja toimialueet

JUKOn jäsenenä NIMESSÄ on 1.1.2009 on 880 viranhaltijaa/työntekijää. Vapautuksen kokonaismäärä on siten 8,38 päivää työviikkoa kohti. Kokonaan varsinaisesta viranhoidosta/työstä vapautetun pääluottamusmiehen osuus huojuksista on 5 päivää ja toisen pääluottamusmiehen _____. Viiden luottamusmiehen kesken jää jaettavaksi _____ päivää.

Pääluottamusmiehet edustavat seuraavia sopimusaloja

- pääluottamusmies KVTES, OVTES ja LS
- pääluottamusmies TS

Luottamusmiehet edustavat neljää eri sopimusalaa: KVTES (1), LS, (1) OVTES (2) ja TS (1)

7 §

Pääluottamusmiehen työaika ja palkkaus

Toinen pääluottamusmies (sopimusalat KVTES, OVTES ja LS) on vapautettu kaikista virkatehtävistään. Opettajana hän noudattaa opetusvelvollisuustyöaika. Palkkatekijät ovat samat kuin hänellä olisi virkatehtävässään (palkkauksen tarkempi määräytyminen KT:n yleiskirje 6/2018 liite 2). Toinen pääluottamusmies (sopimusalan TS) saa vapautusta varsinaisesta työtehtävästään ____ päivää.

8 §

Vapautukset ja opetusvelvollisuuden huojennukset

KVTES:n luottamusmiesten vapautus työtehtävistä on yhteensä ____ ja LS:n luottamusmiehen ____ viikossa. OVTES:n luottamusmiehen huojennus on yhteensä ____ opetusvelvollisuustuntia viikossa ja loput OVTES luottamusmiehet laskuttavat luottamusmiestyöstä KVTES:n luottamusmiesluvun mukaisesti.

9 §

Paikalliset kokoontumiset

Luottamusmiehellä on yhden kalenterivuoden aikana oikeus työaikana osallistua kahdeksaan paikallisesti järjestettävään luottamusmiestapaamiseen.

10 §

Matkakorvaukset

Pääluottamus- ja luottamusmiehelle maksetaan KVTES:n mukaisia kilometrikorvauksia matkoista, jotka aiheutuvat hänen tehtäviensä hoidosta.

11 §

Sopimuksen voimassaolo ja vapautuksen päivitys

Sopimus on voimassa alkaen – loppuun ja siihen voidaan yhteisesti sopimalla tehdä tarpeellisia lisäyksiä tai muutoksia. Luottamusmiestoimintaan liittyvän vapautuksen määrä tarkistetaan 1.1.20__.

Nimen kaupungissa _____

M.M

Henkilöstöpäällikkö, Nimen kaupunki

N.N

Pääluottamusmies, JUKO ry

O.O

Pääluottamusmies, JUKO ry